

**REGIMUL JURIDIC AL METODELOR ȘI SURSELOR
INDIRECTE DE ESTIMARE A OBLIGAȚIEI FISCALE
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

Alexandra POPUȘOI

Cette recherche scientifique a comme but d'expliquer les notions générales du contrôle fiscal et méthodes directes et des indirectes de son réalisation, d'identifier les droits et les obligations des sujets du contrôle fiscal, la procédure, le mécanisme et les sources indirectes d'information des organes fiscaux. Également, d'étudier ces méthodes indirectes dans autres pays et de proposer des moyens pour solutionner les problèmes concernant ce sujet en République Moldova.

Dezvoltarea economico-științifică a permis modificarea și ameliorarea sistemelor contemporane de impozitare.

Cu toate acestea, fenomenul de evaziune fiscală este răspândit. Pentru a putea lupta cu acest fenomen, autoritățile competente și-au asumat responsabilitatea de control, atât direct cât și indirect al contribuabililor. Credem că este argumentată necesitatea de a dezvolta tematica metodelor de control fiscal în general, dar îndeosebi a metodelor de control indirect.

Sistemul fiscal al Republicii Moldova se bazează în mod esențial pe regimul declarativ. Însă statul este interesat ca procedura de control fiscal să fie detaliată și bine definită, în primul rând, fiindcă plățile fiscale reprezintă venitul de bază al statului și, în al doilea rând, că este necesar de a responsabiliza contribuabilul. Pentru realizarea controlului fiscal, este necesar a îndeplini următoarele cerințe: un bun cadru organizatoric, un cadru legislativ cât mai simplu, mai complet și mai elastic, un personal calificat și motivat și o bună dotare tehnică[1].

Controlul fiscal este reglementat de capitolul 11 „Controlul fiscal” și capitolul 11¹ „Metodele indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice” din Codul fiscal al Republicii Moldova. Analiza legislației fiscale permite să identificăm mai multe tipuri și metode de control fiscal care stau la dispoziția organelor fiscale. Noțiunea de „metodă de control fiscal” reprezintă modalitățile tehnice, procedeele, mijloacele și operațiunile exercitate și aplicate pe parcursul realizării controlului fiscal de funcționarii organului fiscal care realizează controlul [2]. Cea mai importantă clasificare ne este dată chiar de legiuitor, controlul fiscal poate fi divizat conform metodelor folosite în două mari categorii: **Control prin metode directe** (controlul fiscal la oficiu, controlul fiscal la fața locului, verificarea faptică, verificarea documentară, verificarea tematică, verificarea prin contrapunere, cumpărătura de control) și **Control prin metode indirecte**. Se disting două forme ale controlului fiscal prin **metode indirecte**: metodele indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice care nu provin din activitatea de întreprinzător și metodele indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice și juridice care practică activitatea de întreprinzător. Conform art. 226⁶ CF RM, SFS poate alege oricare din metodele propuse de lege, și anume:

– **Metoda cheltuielilor** care constă în compararea cheltuielilor individuale efectuate de către subiectul estimării cu veniturile declarate în perioada supusă verificării.

– **Metoda fluxului mijloacelor bănești** constă în compararea intrărilor/ieșirilor de sume în/din conturile bancare, precum și a intrărilor/ieșirilor de sume în numerar, cu sursele de venit și utilizarea acestora.

– **Metoda proprietății** permite stabilirea venitului impozabil estimat, analizând creșterea și, respectiv, descreșterea proprietății

subiectului estimării. Creșterea sau descreșterea valorii proprietății procurate sau înstrăinate se determină prin compararea valorii proprietății la începutul perioadei cu cea de la sfârșitul perioadei.

Obligațiile fundamentale ale funcționarului fiscal sunt reglementate de prevederile art.136 al Codului fiscal, și art. 22-24 din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, funcționarii fiscali vor respecta și obligațiile stipulate în Regulamentul cu privire la modul de funcționare a organelor Serviciului Fiscal de Stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.1736 din 31 decembrie 2002. Sarcina principală a inspectoratelor fiscale de stat constă în exercitarea controlului asupra respectării legislației fiscale la calcularea corectă a vărsării depline și la timp la buget a impozitelor și a altor plăți stabilite de legislație [3]. Categoriile contribuabililor-cheie sunt următoarele: contribuabili mari, contribuabili mijlocii, contribuabili mici, microbusiness, persoanele fizice-cetățeni.

Procedura controlului fiscal constă într-un ansamblu de metode și operațiuni de organizare și desfășurare a controlului și valorificarea rezultatelor lui [4]. Pentru persoane juridice aceasta este instituirea postului fiscal, pentru persoane fizice – metodele expuse *supra*. Ca surse indirecte de informare a organelor fiscale putem numi: instituții financiare, cocontractanții, angajatorii, angajații, poliția de frontieră, centrul resurselor informaționale de stat „registru”, companiile turistice, notarii, organele fiscale ale altor state etc. Este important de analizat practica altor state. În principiu, legiuitorul român a stabilit aceleași metode indirecte ca și legiuitorul autohton.

Administrația fiscală franceză a mers pe altă cale, ea folosește așa metode ca metoda forfetară legală și metoda forfetară convențională, o altă metodă folosită este taxarea din oficiu. În Germania metodele indirecte de control fiscal pot fi folosite dacă contribuabilul nu prezintă probe pentru declarațiile pe venit depuse. În Marea Britanie, dacă diferența dintre venitul declarat și modul de viață al contribuabilului este evident, metodele indirecte sunt folosite ca o formă alternativă de stabilire a obligației fiscale. Metoda cea mai frecventă este de a compara cu alți contribuabili ce sunt din aceeași categorie de oameni [5]. Menționăm că întrucât metodele indirecte de estimare sunt folosite mult mai rar decât cele directe, cazuri practice nu sunt multe, dar lipsa acestora nu denotă mecanismul perfect al

metodelor indirecte, ci frecvența scăzută a utilizării lor.

Organele fiscale recurg mult mai des la metodele directe, fiind mai ușor de implementant și nu atât de costisitoare.

În concluzie menționăm că aplicarea metodelor indirecte este necesară pentru a obține o echitate fiscală. Este indiscutabil faptul că legislația fiscală a reglementat pe deplin procesul, metodele și sursele directe și indirecte de estimare a obligației fiscale, dar o problemă stringentă este faptul că această procedură este de lungă durată și antrenează cheltuieli enorme din partea statului. Un alt pericol prezintă posibilitatea contribuabilului la orice etapă să se conformeze și să achite impozitul din suma estimată în prealabil, iar posibilitatea de repornire a controlului fiscal este practic imposibilă. După noi trebuie de impus contribuabilul să plătească cheltuielile suportate de stat pe parcursul verificării, iar cel mai important lucru este educarea contribuabilului, deci implementarea unor programe speciale pentru contribuabil. Noi trebuie să luăm exemplul altor state, unde organele fiscale folosesc date statistice și stabilesc doar estimativ sumele datorate, procedurile fiind simplificate, în același timp implică un dialog direct cu contribuabilul. De asemenea, după mine, ar fi bine de a încerca a implementa metoda comparativă cu alți contribuabili ce sunt pe același nivel social cu contribuabilul verificat.

Referințe:

1. CONSTANDACHI, Gh. Noile modificări ale legislației fiscale vor provoca probleme financiare populației și statului. În: *IDIS Viitorul*, septembrie 2012, nr.12, p.6-7.
2. VLAICU, V., ROTARU, A., BOAGHI, V., VIDAICU, D. *Drept fiscal: Suport de curs la disciplina Drept fiscal*. Chisinau: CEP USM, 2014, p. 300.
3. ARMEANIC, A., ș.a. *Drept fiscal*. Chișinău: Museum, 2001, p. 300.
4. TVERDOHLEB, M. Aplicarea metodelor indirecte de estimare a veniturii impozabil al persoanei fizice cu venituri/averi mari. În: *Monitorul fiscal FISC.md*, 2013, nr.13.
5. ТОТИКОВА, Т.Е. Внедрение косвенных методов определения налоговых обязательств как направление повышения эффективности системы налогового контроля доходов физических лиц. В: *Известия Саратовского университета*. Новая серия. Серия Экономика. Управление. Право, 2014, вып.3, с. 561.

*Recomandat
Daniela VIDAICU, magistru*